

מיון וזיהוי סרטנים

מערכת פרוקי הרגל היא העשירה במינים בקבוצות הטבעיות של היצורים החיים עמנו. סימנם - גוף פרוק לפרקים ומעטה גוף חיצוני קשיח, המקיף;אותו מכל העברים. רוב פרוקי הרגל הם בני מחלקת החרקים, המאכלסת את היבשות ואילו הים הוא ממלכתם של הסרטנים, שמספר מיניהם עולה על 30,000. למרות שאין היא קבוצה ימית בלעדית, היא מגיעה למלאו יצוגה בים הטרופי. למחלקה השלישית - העכבישיים - נציגים בודדים בים. במחלקת הסרטנים כמה מאות מינים המיוצגים ברוב בתי הגידול בים-סוף, מגבי החוף והסלעים הנחשפים בשפל ועד למצולות. אף שרובם זעירים וגודלם מילימטרים ספורים, יש גם מינים שגודלם עולה על 30 ס"מ. למחלקה זו יש גם ייצוג נאמן בין המינים הטורפיים שפלושו דרך תעלת סואץ לחופי הים התיכון. מאפייניה העיקריים של מחלקת הסרטנים הם השלד החיצוני, שבמינים הקטנים הוא גמיש, ובגדולים הוא מתוגבר במשקעי גיר ולכן הוא קשיח, השלד מצויד במערכת פרקים המאפשרת תנועה ושימוש באברים העשויים מהגפיים לכל פרק בגוף הסרטן זוג גפיים. גפי החזה והבטן ובכמה מינים גם אונות הזנב - משמשים לשחייה או להליכה ואילו חלק מגפי הראש משמשים כגפי פה לתפיסת המזון ועיבודו - סינון וריסוק - בטרם היבלעו.

נוהגים לחלק את הסרטנים לשתי תת-מחלקות - סרטנים ירודים וסרטנים עילאיים. הסרטנים הירודים כוללים את הסדרות: זימרגלאים, שטרגלאים, צדפוניות קפזרגלאים וזיפרגלאים, שרובם קטנים וכמה מהם אף מיקרוסקופיים. בגלל קטנותם, רובם נושמים דרך דופן הגוף ואינם זקוקים לזימים. ארבע הקבוצות הראשונות הרחפות בעיקר בפלנקטון ומשמשות מזון ליצורים גדולים מהן ואילו נציגי החמישית הזיפרגלאים (בלוטיים וברווזוניים) הם מיוחדים ונרחיב עליהם את הדיבור בהמשך. הסרטנים העילאיים גדולים יותר ואף הם מתחלקים לכמה קבוצות משנה, שהעיקרית בהם היא סדרת מעשירי הרגל. בין היתר, נבדלים הסרטנים הירודים מהעילאיים בצורת הפגית הפלנקטונית: לרוב הסרטנים הירודים פגית שחיינית הקרויה נאופליוס, ובאחדים יש פגית ציפריס. לסרטנים העילאיים פגיות משוכללות יותר - זואאה ומגלופה. זיהוי ראשוני - על פי תמונה בגלריה, הוא בסיסי. לחיצה על התמונה פותחת את הדף הרלוונטי. זיהוי יותר חכם מתחיל בהכרת הקבוצות על מאפייניהם. אותם תמצאו אם תלחצו על הכפתור שפותח טבלה שבה מתוארות הקבוצות שהוזכרו לעיל. לאחר מכן, חצים דומים ילוו אתכם לאורך הדפים. ותמיד יש לכם זכות להעלות שאלות ולחפש במנוע ה"גוגל" שבתחתית הדף הראשי (הגלריה).

אינני יכול שלא להזכיר ולהודות למי שסייעו בעדי בעת הקמת המדריך: אחד מהצוללים שבטובו העביר לי עשרות צילומים ואף הגדרות וזיהויים שעמדו במבחן הוא ד"ר דני ברחנא וטרינר של חיות-ים וחובב טבע נלהב שמקצועו ותחביביו זהים. אחד הצילומים הללו, מוצג כאן: התקבצות צפופה ונדירה של מחושתנים (לובסטרים בלשון העם), שהם גדולי הנציגים של קבוצה זו, שבחופנו.

יעקב דפני